

HUKUK

Hukuk Sistemleri, Hukukun Dalları

Ders Planı

I-Hukuk Kavramı

II-Hukuk Sistemleri

A- Kara Avrupası Hukuk Sistemi

B- Anglo-Sakson Sistemi (Common Law System)

C- Türk Hukuk Sistemi

III- Hukukun Dalları

A-Kamu Hukukunun Dalları

B-Özel Hukukun Dalları

I-Hukuk Kavramı

- Hukuk, hukuk kurallarından oluşmuş bir düzendir.
- Hukuk kuralları ise, devletin yetkili organları tarafından konulan ve insan davranışlarını düzenleyen ve cebir ile müeyyidelendirilmiş davranış kurallarıdır.
- Müeyyide (yaptırım), hukuk kurallarının ihlaline tepki olarak gösterilen ve devlet tarafından uygulanan cebirdir.

II-Hukuk Sistemleri

A-Kara Avrupası Hukuk Sistemi

- “Kara Avrupası” veya “Kıta Avrupası” deyiminden İngiltere hariç bütün Avrupa anlaşılır.
- “Kara Avrupası hukuku” terimiyle de kastedilen, büyük ölçüde Roma Hukuku kaynaklı olan, Fransız, Alman, İtalyan, İsviçre, İspanyol vb. hukuk sistemleridir.
- Hukuk devriminden sonra Türk Hukuk sistemi de bu sisteme dahil olmuştur.

A-Kara Avrupası Hukuk Sistemi

- Kara Avrupası hukuk sisteminin temel özellikleri şunlardır:

1- Tedvin Edilmiştir.

2- Yazılıdır.

3- İçtihadi Nitelikte Değildir.

4- Özel Hukuk- Kamu Hukuku Ayrımı Vardır.

5- Yargı Ayrılığı Vardır.

II-Hukuk Sistemleri

B-Anglo-Sakson Sistemi (Common Law Sistemi)

- İngiltere'de doğmuş olan bu sistem, başta İngiltere, ABD, Kanada, Avustralya, Güney Afrika, Hindistan ve eski İngiliz sömürgesi olan birçok ülkede uygulanmaktadır.
- Bu sisteme “common law sistemi” de denmektedir.
- Bu sistemin temel özellikleri şunlardır:
 - 1- Tedvin edilmemiştir.
 - 2- Örf ve Adet, hukukun asli kaynakları arasında yer alır.
 - 3- İçtihadi niteliktedir.
 - 4- Kamu Hukuku-Özel Hukuk ayrımı YOKTUR.
 - 5- Yargı Birliği İlkesi Geçerlidir.

II-Hukuk Sistemleri

C-TÜRK HUKUK SİSTEMİ

- Osmanlı döneminde büyük ölçüde şer'i hukuk uygulanmakla birlikte, örfi hukukta uygulanmıştır.
- Cumhuriyet döneminde ise, hukuk reformu yapılarak bütün alanlarda Avrupa kanunları “iktibas” edilmiştir.

İKTİBAS; yabancı bir kanunun Türkçeye çevrilerek alınmasıdır. Diğer adı Resepsiyondur.

C-TÜRK HUKUK SİSTEMİ

- Cumhuriyet döneminde yapılan bu büyük kanunlaştırmalarla Türk Hukuku tamamıyla “Kara Avrupası” hukuk sistemine dahil olmuştur.
- Modern Türk hukukunun İslam hukukuyla bir ilgisi yoktur.
- Bugün Türk hukuku, daha önce belirttiğimiz Kara Avrupası hukuk sisteminin tüm özelliklerini taşımaktadır.
 - Yani hukukumuz tedvin edilmiş bir hukuktur;
 - Esas itibariyle yazılıdır;
 - İçtihadi nitelikte değildir;
 - Özel hukuk-Kamu hukuku ayrımı vardır;
 - Ve yargı ayrılığı sistemi geçerlidir.

III-Hukukun Dalları

- Kara Avrupası hukuk sisteminde ve dolayısıyla Türkiye’de hukuk; “kamu hukuku” ve “özel hukuk” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

1- Özel Hukuk:

- ❖ Özel hukuk kişilerin birbirleriyle olan ilişkilerini, eşitlik ve irade serbestisi esasına göre düzenleyen hukuk kurallarının bütünüdür.
- ❖ Özel hukuk ilişkisi iki taraflıdır.
- ❖ Yani bir özel hukuk ilişkisinin ortaya çıkabilmesi için tarafların karşılıklı anlaşmaları gereklidir.
- ❖ Öyle ki, kimse kendi iradesini zorla bir başkasına empoze edemez.

1- Kamu Hukuku

- Devletle kişiler arasındaki karşılıklı hak ve yükümlülükleri konu alan hukuk dalıdır.
- Kamu hukuku ilişkisinde taraflardan birisi olan devlet üstün konumdadır.
- Kamu hukuku ilişkisi “tek” taraflıdır.
- Devletin iradesini açıklamasıyla hukuki ilişki ortaya çıkar.
- Bunun özel kişi tarafından kabul edilmesine gerek yoktur.
- Ayrıca kamu hukuku ilişkisinde devletin yaptığı işlemlerin hukuka uygun olduğu konusunda karine vardır.
- Bunun yanı sıra, devlet aldığı kararları kendisi tek taraflı olarak re’sen icra edebilir.
- Kamu hukuku ilişkisinde devlete tanınan bu üstün yetkiler, devletin işlemlerinde kamu yararı amacını güdüyor olmasındandır.

Hukukun Dalları

Kamu Hukuku

1- Uluslararası Hukuk

2- Anayasa Hukuku

3- İdare Hukuku

4- Vergi Hukuku

5- Ceza Hukuku

Özel Hukuk

1- Medeni Hukuk

- a) Kişiler Hukuku
- b) Aile Hukuku
- c) Miras Hukuku
- d) Eşya Hukuku

2- Borçlar Hukuku

3- Ticaret Hukuku

4- Devletler Özel Hukuku

5- İş Hukuku

6- Medeni Usul Hukuku

7- İcra ve İflas Hukuku

Yararlanılan Kaynak:

Kemal GÖZLER, Genel Hukuk Bilgisi, Ekin Basım
Yayın, Bursa, 2017.